

Asia: VN/7272/2024

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi käytöstä poistetun maatuulivoimalan purkamisesta ja purkuvakuudesta sekä laiksi rakentamislain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Kommenttinne 1 §:ään – Soveltamisala Era kommentarer om 1 § – Tillämpningsområde

Ei kommentoitavaa

Kommenttinne 2–3 §:ään – Purkamisvelvollisuus ja purkamisen laajuus eräissä tilanteissa Era kommentarer om 2–3 § – Nedmonteringskyldighet och nedmonteringens omfattning i vissa situationer

PURKAMISVELVOLLISUUS

Lakiluonnoksessa ehdotetaan, että purkamisvelvollisuus koskisi voimalan maanpäällisiä osia, voimalan perustuksia sekä voimalaa ympäröivän pystytys- ja huoltokentän rakenteita, millä tavoitellaan puretun voimalan sijaintipaikan palauttamista voimalan rakentamista edeltäneeseen tilaan. Kyse olisi merkittävästä laajennuksesta muuhun teollisuusrakentamiseen sovellettaviin purkamiskäytäntöihin verrattuna, sillä muilla teollisuuden aloilla purkamisvelvollisuudesta ei lähtökohtaisesti ole säädetty.

Lakiluonnos ei millään tavoin perustele, miksi tuulivoiman kohdalla tulee antaa purkamisvelvoite ja erityisesti säättää perustusten purkamisesta, kun muilla toimialoilla voidaan noudattaa yleislainsäädäntöä. Jos erityislaki halutaan antaa, tulisi se rajata maanpäällisiin osiin, kun mitään syytä normaalista poikkeavalle käytännölle ei ole esitetty.

Myrsky Energia haluaa muistuttaa, että maatuulivoimalat rakennetaan Suomessa pääsääntöisesti talousmetsiin. Näissä olosuhteissa voimalan sijaintipaikan jatkokäyttö ja palauttaminen rakentamista edeltäneeseen tilaan voidaan toteuttaa maisemoinnilla: perustusten päälle lisätään metsän uudistumisen mahdollistava kerros uutta maa-ainesta. Tämä on nykyinen käytäntö, joka on osoittautunut täysin toimivaksi.

Suomen Ympäristökeskuksen laatiman selvityksen mukaan ei ole selvää, onko perustusten purkaminen ympäristövaikutusten kannalta perusteltua. Selvityksen mukaan perustusten paikoilleen jättäminen ja maisemointi aiheuttaa yleisesti ottaen vähemmän välittömiä negatiivisia ympäristövaikutuksia kuin niiden purkaminen, jos maisemointi tehdään asianmukaisesti.

Kuten tuulivoimaloiden purkamisen kustannuksia arvioivassa TUUVA-selvityksessä käy ilmi, vaatimus perustuksen purkamisesta lisää huomattavasti purkamisen kustannuksia ja kustannusten epävarmuutta. Tämä vähentää Suomeen sijoittuvan tuulivoiman houkuttelevuutta investointikohteena ja tekee lakiluonnokseen sisältyvän purkuvakuuden määrän arvioimisesta epävarmaa, mikä lisää myös merkittävästi kunnan riskiä tahona, jolla luonnoksen mukaan olisi viimesijainen velvoite purkaa voimala. Lakiluonnoksessa ei millään tavoin tuoda esille, miksi juuri tuulivoimalan perustusten purkamisesta saavutettavat hyödyt olisivat niin merkittävät, että ne perustelisivat siitä aiheutuvat kustannukset ja välittömät negatiiviset ympäristövaikutukset.

Yhteenvedona Myrsky Energia toteaa, että purkamisvelvollisuus tulisi rajata vain maanpäällisiin osiin. Perustusten sisällyttäminen purkamisvelvollisuuteen asettaisi tuulivoiman perusteettoman eriarvoiseen asemaan suhteessa muuhun teollisuusrakentamiseen, olisi ympäristövaikutuksiltaan jopa vahingollista sekä olisi valtaosassa tapauksista suhteettoman kallis tapa palauttaa voimalan sijaintipaikka voimalan rakentamista edeltäneeseen tilaan. On myös hyvä huomioida, että tuulivoimalan käytönaikana, joka on 25-35 vuotta, on alue saavuttanut uuden normaalin tilan, jossa on oma ekosysteeminsä ja jossa perustukset vertautuvat isoihin kiviin ja siirtolohkareisiin maan alla.

Pidämme ylimitoitettuna myös vaatimusta pystytys- ja huoltokentän purkamisesta. Nostokenttä on verrattavissa metsäautotierakentamiseen, eikä sen purkamisesta ole tarpeen määrätä lailla. Lisäksi Myrsky Energian tavoite tuulivoiman rakentamisessa, kuten monen muunkin tuulivoimayhtiön, on, että tuulivoimahankkeiden paikalliset luontovaikutukset ovat positiivisia. Hankkeissaan Myrsky Energia tekee LUMO-suunnitelmat (luonnonmonimuotoisuussuunnitelma), jotka usein perustuvat nosto- ja tiestöalueiden luonnonmonimuotoisuuden tukemiseen. Näillä toimilla, jotka ovat mm. niityttäminen, voidaan tukea alueen monimuotoisuutta ja saada laajojakin alueita monimuotoistettua. Mikäli nostoalueet ja tiestö pitäisi toiminnan päätyttyä purkaa ja ennallistaa metsämaaksi, tuhoutuisi arvokkaat luonnonmonimuotoisuutta tukevat alueet. Tämä ei olisi tarkoituksenmukaista ja veisi pohjan koko luonnonmonimuotoisuutta tukevilta toimilta.

PURKAMISEN LAAJUUS ERÄISSÄ TILANTEISSA

Myrsky Energia haluaa korostaa, että maatuulivoimaloiden purkamisen pääsääntönä kuuluu lainsäädännöllisesti tulevaisuudessa olla maanpäällisten osien purkaminen eli osittainen purku. Siinä perusteluna on ympäristövaikutusten huomiointi, purkamisen ympäristövaikutusten pitäminen kohtuullisina sekä taloudellinen ennustettavuus. Sinänsä ajatus tapauskohtaisen arvioinnin korostumisesta purkamisluvan myöntämisessä on järkevä, kun purkamisen ja varsinkin perustusten

purkamisen haitalliset ympäristövaikutukset huomioidaan. Täydellinen purku tulisikin olla tapauskohtaista, kunnan harkinnanvaraista ja vain niissä tilanteissa, joissa perustukset aiheuttaisivat ympäristölle haittaa.

Jos edellä mainitusta huolimatta voimalan perustusten purkamisvelvoite säilytetään, Myrsky Energia katsoo, että siitä tulisi voida poiketa maanomistajan kirjallisella suostumuksella, kuten voimalan pystytys- ja huoltokenttien kohdalla. Kirjallinen suostumus tulisi voida hakea jo ennen voimalan rakentamista ja se tulisi huomioida purkuvakuuden määrässä.

Kommenttinne 4–6 §:ään – Vakuutta koskevat säännökset
Era kommentarer om 4–6 § – Bestämmelser om säkerheten

Myrsky Energia ei näe perusteltuna sitä, että purkuvakuus tulisi asettaa kokonaisuudessaan ennen rakentamisen aloittamista. Purkuvakuus tulisi voida asettaa erissä sähköntuotantovaiheen aikana, mikä on nykyinen käytäntö.

Tuulivoimapuistot ovat merkittäviä teollisia investointeja, joiden investointipäätös ja rakentaminen sekä rakentamisen rahoitus ovat tarkoin valmisteltuja. Valmistuttuaan taas tuulivoimapuiston operoinnin kustannukset ovat huomattavasti tuotetun sähkön arvoa pienemmät. Huomioiden lisäksi mm. laitetoimittajien takuut, riski sille, että tuulivoimala muuttuisi arvottomaksi ainakaan ensimmäisten 15 vuoden aikana on hyvin pieni, ellei olematon. Tämä puoltaa vakuuden erissä asettamista.

On hyvä huomioida, että purkamisvelvoitteeseen varautuminen toteutuu jo osin yleislainsäädännön nojalla kirjanpidossa (kirjanpitolain mukainen pakollinen varaus), mikä täydentää nykyistä vakuusjärjestelmää. Tämä huomioiden, vakuuden asettaminen heti rakentamisen aloittaessa ei myöskään ole perusteltua.

Vaihtoehtoisena ratkaisuna purkuvakuuden asettamiselle ja varsinkin sen valvomiselle olisi toimintatapa, jossa kunnalla olisi viranomaistehtävänä tarkistusvelvollisuus tarkistaa, että purkuvakuus on osapuolten kesken asianmukaisesti asetettu. Tässä tapauksessa purkuvakuus asetettaisiin edelleen maanomistajalle. Tämä tukisi nykyistä käytäntöä, missä vakuudet ovat asetettu maanomistajille ja näin ollen vältyttäisiin toimijan kahdelle eri taholle vakuuden asettamisesta, mikä ei missään tapauksessa ole lain tarkoitus eikä liiketaloudellisesti mahdollinen yhtälö.

Kommenttinne 7 §:ään – Purkamisesta määrääminen
Era kommentarer om 7 § – Föreläggande om nedmontering

Myrsky Energia huomauttaa, että 7 § on täsmennettävä huomioiden 3 §:n poikkeamismahdollisuudet.

Kommenttinne 8 §:ään – Voimalan omistajan konkurssi
Era kommentarer om 8 § – Kraftverksägarens konkurs

Ei kommentoitavaa

Kommenttinne 9 §:ään – Viranomaistehtävästä kunnalle suoritettava maksu
Era kommentarer om 9 § – Avgift som betalas till kommunen för myndighetsuppgifter

On perusteltua, että kunnan hieman kasvaviin hallinnollisiin tehtäviin esim. purkuvakuuden myötä, huomioidaan muutos pienellä maksulla kunnalle. Maksun tulee perustua todelliseen valvonta- ja hallinnointityöhön, ja olla siten kohtuullisella tasolla, ettei maksusta synny investointia kielteisesti rasittava lisämaksu. Huomioitavaa kuitenkin on, että yleisenä käytäntönä kunta ei maksa laadittavia tuulivoimaosayleiskaavojen kustannuksia, ja myös rakentamislupien viranomaismaksut kerryttävät kunnan kassaa. Perusteltua on laatia valtakunnallisesti yhtenäiset maksuperusteet, etteivät maksukäytännöt eriydy hallitsemattomasti toisistaan, kuten on käynyt tuulivoimaloiden rakennuslupamaksujen kanssa, jotka ovat monissa kunnissa nousseet todellisiin valvonta- ja hallinnointityön kustannuksiin suhteutettuna kohtuuttoman korkeiksi.

Kommenttinne 10 §:ään – Viittaus rikoslakiin
Era kommentarer om 10 § – Hänvisning till strafflagen

Ei kommentoitavaa

Kommenttinne 11 §:ään – Voimaantulo
Era kommentarer om 11 § – Ikraftträdande

Myrsky Energia katsoo, että siirtymäsäädöksen tulisi olla kaksi vuotta esitetyn vuoden sijaan.

Lakiluonnoksessa esitetään purkamisveloitteen huomattavaa laajentamista alan vakiintuneeseen käytäntöön nähden, jossa vain maanpäälliset osat puretaan ja maanvuokrasopimuksissa sovittujen purkuvakuuksien suuruus on laskettu tässä laajuudessa. Koska kunnan toissijaista purkamisveloitetta ja vakuuden asettamista koskevia kohtia ei sovellettaisi tuulivoimalaan, jonka rakentamislupahakemus on tullut vireille viimeistään 31.12.2027, siirtymäsäännös on maanomistajalle kohtuuton, ellei purkamisveloitetta rajata voimalan maanpäällisiin osiin.

Kommenttinne 56 b §:ään – Maatuulivoimalan purkamislupa
Era kommentarer om 56 b § – Rivningslov för landbaserade vindkraftverk

Purkamisluvan yhteydessä toteutettavan ympäristövaikutuksia koskevan selvityksen eli esimerkiksi perustusten purun vaikutuksia selvittävän tutkimuksen sisällön tulee olla suhteutettu rajalliseksi selvitykseksi, että se olisi ylipäätään toteutettavissa, ja ettei joka purkuhankkeeseen synny raskasta ympäristövaikutusten arvioinnin tyyppistä menettelyä.

Toimivampana ja ennakoitavampana sääntelynä tarve perustusten purulle olisikin määriteltävä jo rakennuslupavaiheessa, ja sille tulisi esittää erityinen vahva peruste. Kuten aiemmin lausuimme kohdassa 2-3 §, täydellinen purku tulisi olla tapauskohtaista ja vain niissä tilanteissa, joissa perustukset aiheuttaisivat ympäristölle haittaa.

Kun perustusta ei pureta, ympäristövaikutuksia koskevaa selvitystä ei tulisi vaatia. Myrsky Energia katsoo, että purkamisluvan myöntämisedellytykset, harkintavallan rajat sekä luvan ehtojen määräytyminen tulisi täsmentää laissa.

**Kommenttinne koskien muita rakentamislain muutettavaksi ehdotettavia pykäläiä
Era kommentarer om övriga paragrafer som föreslås bli ändrade i bygglagen**

Ei kommentoitavaa

**Kommenttinne koskien maatuulivoimalan rakentamista koskevaan lupahakemukseen liitettävää selvitystä voimalan purkamisen kustannuksista
Era kommentarer om den utredning av kostnaderna för nedmontering av ett landbaserat vindkraftverk som fogas till ansökan om tillstånd att bygga ett landbaserat vindkraftverk**

Ei kommentoitavaa

**Kommenttinne vaikutusten arviointiin
Era kommentarer om bedömningen av konsekvenserna**

Ei kommentoitavaa

**Muut kommenttinne hallituksen esitysluonnoksen yleisperusteluihin (luvut 1–12, lukuun ottamatta lukuja 4.2 Pääasialliset vaikutukset ja 7 Säännöskohtaiset perustelut)
Övriga kommentarer om den allmänna motiveringen till utkastet till regeringsproposition (kapitlen 1–12, med undantag av kapitel 4.2 Huvudsakliga konsekvenser och 7 Specialmotivering)**

Ei kommentoitavaa

**Yleiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta
Allmänna kommentarer om utkastet till regeringsproposition**

Ei kommentoitavaa

Laurila Heidi
Myrsky Energia Oy